

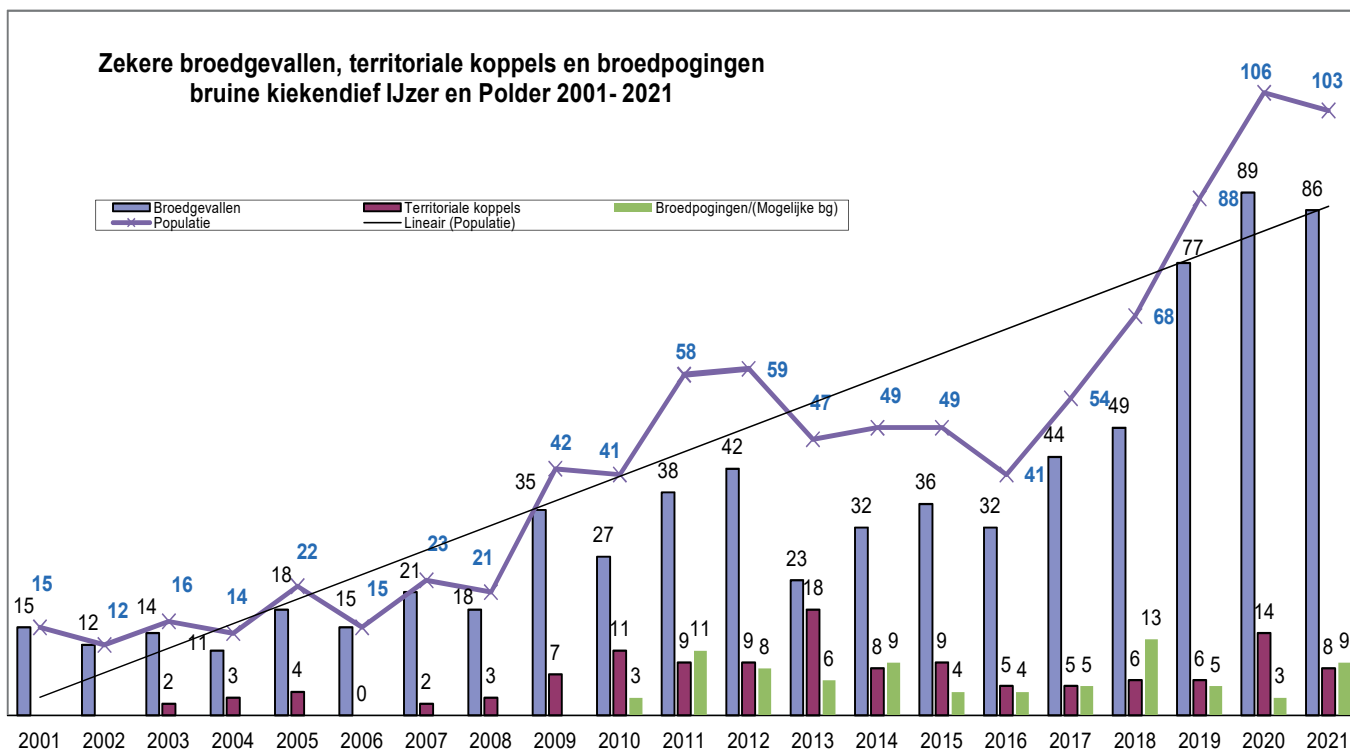
Bruine Kiekendieven 2021

foto Redgy Vergracht

Natste zomer ooit

Een nat en een koud voorjaar en zomer hebben sowieso hun weerslag op de muizenpopulatie. Na 2 piekjaren waarin de muizenpopulaties floreerden, was het nu tijd voor een onvermijdelijk daljaar. Het bleef dan ook de vraag of de Bruine Kiekendieven genoeg voedsel zouden vinden zijn om de jongen succesvol groot te brengen en de populatie van het topjaar 2020 in stand te houden. Een ander aspect van het slechte weer is dat de motivatie van de medewerkers zou kunnen kelderen en dat er minder observatiemomenten zouden zijn om alle nesten op te sporen en op te volgen. Niets is echter minder waar, integendeel. Gelukkig bleek deze laatste vrees ongegrond!

Met enige trots kunnen we zeggen dat we nog nooit met zo'n groot en gemotiveerd team het kiekendievenseizoen doorlopen hebben. Tegen sommige verwachtingen in heeft de populatie Bruine Kiekendieven ook opmerkelijk goed stand kunnen houden. De totale populatie die werd gemonitord, valt terug op 103 koppels tegenover 106 vorig jaar. Er is echter wel een significant verschil in het aantal succesvolle broedgevallen. Vorig jaar hadden we zekerheid over 57 succesvolle broedgevallen, maar in 2021 kunnen we spreken van niet minder dan 63 met zekerheid geslaagde nesten. Hier komt nog bij dat in 2020 er 3 extra mogelijke broedgevallen waren, waar dit er in 2021 9 zijn! Het recordaantal mislukte nesten (32) werd gelukkig niet verbroken en is gestrand op 23 stuks.

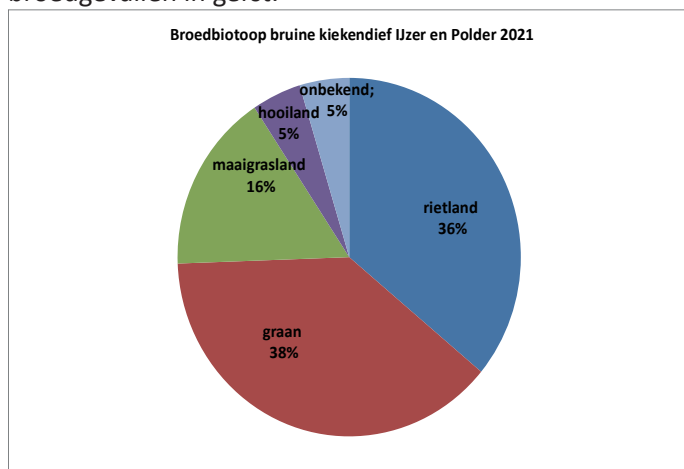

Spreiding over gemeenten

Het epicentrum van de Vlaamse populatie Bruine Kiekendieven ligt, zoals verwacht, weer in Veurne. Er werden niet minder dan 29 nesten opgevolgd, een nieuw record. Diksmuide komt verdienstelijk op een tweede plaats met 22 broedgevallen, een evenaring van het aantal in 2019. Alveringem, Nieuwpoort en Middelkerke waren de thuisbasis voor elk 7 koppels. Lo-Reninge volgt met 5 koppels. Houthulst was de geboorteplek voor 4 nesten jonge Bruine Kiekendief en hekkensluiter Koksijde huisvestte 2 koppels. In de Franse Moeren, net over de grens, werden ook nog 3 nesten opgevolgd.

Broedbiotoop

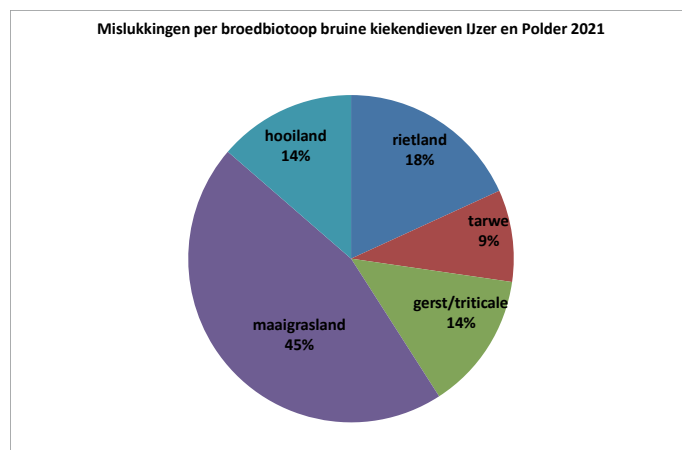
Het riet wint dit jaar aan populariteit onder de Bruine Kiekendieven met niet minder dan 36% van de broedgevallen, maar graan (tarwe/gerst/triticale) blijft de voorkeur genieten van het merendeel van “onze” populatie met 38%. Maaigrasland blijft het gevaarlijkste broedbiotoop, toch kiest 16% nog om zich hier te nestelen. Er waren slechts 4 broedgevallen in hooiland dit jaar. Bij 4 broedgevallen was het niet duidelijk of de vogels in tarwe of in een rietkraag genesteld hebben, vandaar 5% ‘broedbiotoop onbekend’. Als we de graansoorten onder de loep nemen, komen we aan 23 broedgevallen in tarwe en 10 broedgevallen in gerst.

Mislukte broedgevallen

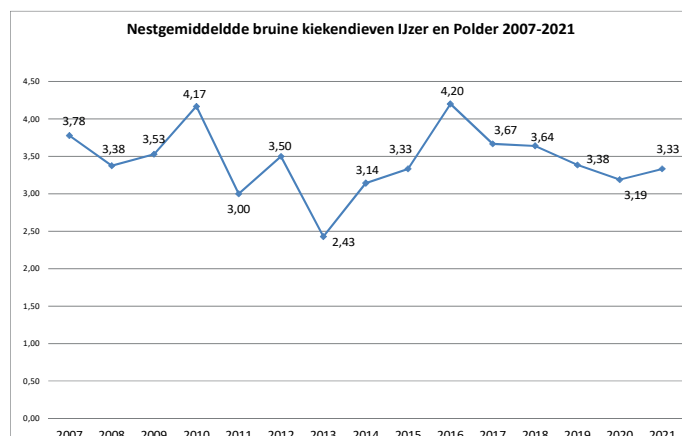
In 2021 noteerden we 22 mislukte broedgevallen. Maaigrasland blijft het gedoemde broedgewas waarin bijna de helft van de broedgevallen mislukt. Deze 10 mislukte nesten vertegenwoordigen 45% van het totaal aantal mislukte broedgevallen. Gras is geen stevig gewas en eens het een bepaalde lengte bereikt, kan het zich niet meer rechtop houden en valt het plat. Op dat moment komen de eieren of de jongen open en bloot te liggen voor predatoren en is het een kwestie van geluk of het nest zal slagen of niet. Koppels die in tarwe gaan broeden blijken de grootste slaagkans te hebben. Van de 23 broedgevallen in tarwe zijn er slechts 2 mislukt (9%). In gerst en hooiland mislukten telkens 3 nesten, in het riet waren dat er 4. We registreerden ook 8 koppels die niet tot broeden zijn ge-

komen, maar wel een territorium bezetten en 9 broedgevallen of mogelijke broedgevallen.

Nestgemiddelden

In het hele werkingsgebied zijn minimum 170 juveniele Bruine Kiekendieven uitgevlogen. Het gemiddelde per nest is lichtjes gestegen ten opzichte van vorig jaar: van 3,19 jongen per nest naar 3,33 jongen per nest. Dit gemiddelde wordt genomen van de broedgevallen waarvan we het exact aantal jongen weten. Van 33 nesten kennen we het exacte aantal jongen. Van deze nesten noteerden we in totaal 110 uitgevlogen juvenielen.

Wingtags

We konden dit jaar maar liefst 22 verschillende gevleugelmerkte kiekendieven succesvol aflezen. Drie andere kiekendieven met wingtags werden opgemerkt, maar zonder de code te kunnen waarnemen. Dit jaar werden 36 juveniele kiekendieven gevleugelmerkt in ons werkingsgebied. Wie dergelijke kiekendief ziet vliegen, mag steeds contact nemen met het secretariaat van NWG De Kerkuil of via wingtags@natuurwerkgroepdekerkuil.be. Nieuwe (kiekendief-)medewerker Jelle Maeyaert zag begin mei een kiekendief met oranje wingtags met opschrift “13”. Dit bleek een wijfje te zijn dat vorig jaar geringd en getagd werd in Cantley, Norwich, Norfolk, Engeland. Het was de eerste terugmelding van deze kiekendief. Helaas is ze niet in onze contreien gebleven. Vrijdag 5 november 2021 komt Anny Anselin een lezing geven over de resultaten van het wingtagproject (zie agenda achteraan dit tijdschrift).

Drone

Dit jaar werd voor het eerst een drone gebruikt bij de opsporing en opvolging van nesten Bruine Kiekendief. Het betreft een drone van 249 gram met een 4k-camera, zonder warmtecamera dus. Aan alle wettelijke bepalingen om hiermee te vliegen werd voldaan. Deze methode is nieuw voor de natuurwerkgroep en werd uitvoerig getest en ook goedgekeurd. Nestopsporingsmethode blijft hetzelfde als vroeger met die toevoeging dat er niet meer in het veld gegaan dient te worden vóór de jongen geringd/getagd kunnen worden. Dit zorgt voor minder schade voor de landbouwer, geen spoorvorming voor predatoren en minder wegluopmogelijkheden voor de jongen. Verstoring is sterk afhankelijk van de oudervogel, de ene reageert vrij heftig, de andere blijft zelfs gewoon op het nest zitten. Verstoring is er dus nog steeds, maar waar ze nu verstoord worden door de drone in plaats van door een persoon in het veld, zien we dat het wijfje veel sneller naar het nest teruggaat als ze verstoord werd door een drone, meestal binnen de 5 minuten. Een protocol wordt uitgewerkt om zoveel mogelijk de verstoring te minimaliseren. Hier denken we bijvoorbeeld aan minimumhoogte om over het nest te vliegen, minimum met 2 personen aanwezig zijn (1 die vliegt en 1 die oudervogels volgt), toestemming van de landbouwer etc. Er wordt ook contact genomen met Werkgroep Roofvogels van Zeeland om ervaringen uit te wisselen. Indien een warmtecamera nodig blijkt, kan er steeds contact genomen worden met gespecialiseerde firma's zoals bijvoorbeeld Falcoflight. Dit seizoen zijn er met de drone 3 nesten gevonden in tarwe, 1 in gerst, 1 nest in gras en 3 in riet.

Timing

Dit jaar was het door de weersomstandigheden een raar seizoen. Waar we normaal een mooie opeenvolging van projecten hebben: eerst Steenuilen einde mei, dan Kerkuilen vanaf tweede week van juni en vanaf einde juni, begin juli de Bruine Kiekendieven; was het nu een beetje van alles tegelijkertijd. Vooral de Kerkuilen hadden een bizarre en langgerekte broedperiode. Meer daarover in het rapport van de Kerkuilen in het tijdschrift van januari. Medewerker Hendrik Mijle volgt in Lo-Reninge de Bruine Kiekendieven op, maar zet zich overal in waar hulp nodig is. Zo was hij mee op pad met het team van Alveringem om kerkuilcontroles te doen op 17 juli. Projectcoördinator Wim Bovens was in de namiddag op stap met enkele andere medewerkers om Kiekendieven te ringen tussen

Ramskapelle en Booitshoeke. Net toen Wim klaar stond om het veld in te gaan om de kiekjes te ringen, belde Hendrik hem op. Een veld gerst in Lo-Reninge met 4 grote juveniele Bruine Kiekendieven zou nu gedorst worden. Eén van de jongen kon al zeker vliegen! De planning wordt helemaal overhoop gesmeten. Hendrik verlaat het team van de kerkuilencontroles en Wim maakt een nieuwe afspraak met de landbouwer om de kiekendieven te ringen. Hij vertrekt onmiddellijk met enkele medewerkers richting Lo-Reninge.

Daar aangekomen is de landbouwer al begonnen met dorsten. Er wordt besloten de juvenielen even vast te zetten tijdens deze werken, want wanneer een jong een poging doet om te vliegen en elders in de tarwe landt, kan hij niet onmiddellijk terug opstijgen omdat de tarwe verhindert dat hij zijn vleugels snel genoeg kan bewegen. Bij het nest gekomen vliegt het oudste jong op en landt wat verder. Was dit nu in het gerstveld? Was het er net achter? Hij vloog tegen de zon in wat het enorm moeilijk maakte om hem te volgen.

Er worden geen risico's genomen en met man en macht beginnen we te zoeken. De 3 overgebleven juvenielen worden even vastgezet, zij zijn veilig! Hendrik neemt plaats op de dorser en houdt de focus net voor de maaibalk. De andere medewerkers lopen voor de dorser uit. Ook de drone wordt even ingezet, maar het 4de jong wordt niet meer gezien. Met zekerheid kan gezegd worden dat hij niet in de dorser verdween, dus we mogen ervan uitgaan dat het jong net achter het veld geland was.

De landbouwer stopte even met dorsten, maar het vierkant rond het nest stond nog niet vrij. Hij moet de gedorstte gerst even wegbrengen en zou 1,5 uur wegblijven. De medewerkers zien het zitten om te wachten en ondertussen worden tal van kiekendievenverhalen van het voorbije seizoen al besproken.

Toen de landbouwer terugkwam, werd het vierkant gevrijwaard en werden de jongen terug op het nest vrijgelaten. Dank aan de landbouwer en loonwerker voor hun enorme bijdrage in de bescherming van dit nest. Maar zeker ook een dank aan de vrijwilligers die zo flexibel en gemotiveerd te werk zijn gegaan. Het is met dergelijke fantastische samenwerking dat nesten succesvol uitvliegen!

Wim Bovens